

VENDIM
Nr. 52, datë 24.7.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“

me sekretare Belma Lleshi, në datën 30.5.2017 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 13 Akti, që i përket:

KËRKUES: Rajmond Toptani

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Rea Merepeza, Edward Toptani, Marion Toptani, Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Tiranë

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i vendimit nr. 00-2015-4277, datë 21.12.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/1/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Vladimir Kristo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkesit, që është shprehur për pranimin e kërkesës, parashtrimet e subjekteve të interesuara, Edward Toptani dhe Marion Toptani, që kanë kërkuar edhe ata pranimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr. 828, datë 8.4.1996, të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (KKKP) Tiranë, subjekteve të shpronësuar, Mehmet Ali dhe Ferdin Toptani, trashëgimtarë të Zija dhe Sadete Toptanit, u është njohur pronësia mbi një sipërfaqe trualli prej 6724 m² dhe objekte, duke u kthyer si i lirë trualli prej 5000 m² dhe shtëpia mbi të.

2. Këtë pasuri, shtetasi Zija Toptani ia kishte shitur gruas së tij Sadete dhe kjo e fundit ua kishte dhuruar djemve të saj të mitur, Mehmet Ali dhe Ferdin Toptani, të cilët i kanë regjistruar këto veprime në regjistrat përkatës të hipotekave të kohës (viti 1936).

3. Shtetasi Zija Toptani ka qenë i martuar edhe më parë dhe ka pasur disa fëmijë, të cilët kanë qenë madhorë në momentin e vdekjes së Sadete dhe Zija Toptanit.

4. Në vitin 1996, shtetasja Rea Merepeza, trashëgimtare e fëmijëve nga martesja e parë e Zija Toptanit, ka ngritur padi për kundërshtimin e vendimit nr. 828, datë 8.4.1996 të KKKP-së Tiranë dhe ka kërkuar që prona t'u kthehej të gjithë trashëgimtarëve të Zija Toptanit, sipas dëshmive përkatëse të trashëgimisë.

5. Në atë gjykim ajo ka paraqitur në cilësinë e provës akt gjykimin nr. 130, datë 15.11.1942, të Gjykatës së Tiranës, ku në dispozitiv janë deklaruar të pavlefshme të gjitha shitjet “fiktive” të Zija Toptanit për gruan e tij Sadete dhe fëmijët nga martesja e dytë.

6. Me vendimin nr. 9955, datë 17.12.1996, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e padisë së shtetasës Rea Merepeza, duke disponuar njohjen e të drejtave të pronësisë në vendimin nr. 828, datë 8.4.1996, të KKKP-së Tiranë për të gjithë trashëgimtarët e Zija Toptanit. Ky

vendim ka marrë formë të prerë.

7. Në vitin 2002, trashëgimtarët Toptani i janë drejtuar gjykatës me padi, me objekt deklarimin të falsifikuar të dokumentit “akt gjykimi” të vitit 1942, mbi bazën e të cilit subjekti i interesuar Rea Merepeza është njohur bashkëpronare mbi pasuritë objekt konflikti gjyqësor. Mbi bazën e provave të administruara në atë gjykim, me vendimin nr. 4068, datë 21.10.2002, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e padisë, duke e shpallur të falsifikuar shkresën ***“akt gjykimi nr. 421 i aktit, 130 i gjykimit të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë, DC të datës 15.11.1942”***.

8. Bazuar në vendimin gjyqësor nr. 4068, datë 21.10.2002, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë. Me vendimin nr. 18, datë 18.5.2007, Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e kërkesës, si e paraqitur jashtë afatit ligjor, pasi sipas saj kërkuesi e ka paraqitur kërkesën në vitin 2006, pra pas rreth katër vjetëve nga lindja e shkakut të rishikimit.

9. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur kërkesë në Gjykatën Kushtetuese, e cila, me vendimin nr. 55, datë 16.6.2009, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.

10. Me shkresën e datës 25.2.2009, kërkuetit, në bazë të kërkesës së tij, i është vënë në dispozicion nga Arkivi Qendror i Shtetit (AQSH) një seri dokumentesh arkivore, në bazë të të cilave ai i është drejtuar sërish Gjykatës së Lartë me kërkesën për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë nr. 9955, datë 17.12.1996, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

11. Me vendimin nr. 00-2012-2676, datë 21.12.2012, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e kërkesës së paraqitur nga kërkuetit Rajmond Toptani, Marion Toptani dhe Edward Toptani, për arsye se është paraqitur jashtë afatit 1-vjeçar nga koha që vendimi ka marrë formë të prerë.

12. Edhe kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur kërkesë në Gjykatën Kushtetuese, e cila, me vendimin nr. 17, datë 24.3.2014, ka vendosur pranimin e kërkesës, shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2012-2676, datë 21.12.2012, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

13. Gjykata Kushtetuese në vendimin nr. 17, datë 24.3.2014, ka arsyetuar, ndër të tjera: *“Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, është ndalur në verifikimin e respektimit të afatit 30-ditor nga marrja dijani (neni 496 i KPC-së) dhe atij njëvjeçar nga marrja formë të prerë e vendimit që kërkohej të rishikohet (neni 445 i KPC-së), por nuk ka vlerësuar respektimin e një afati tjetër prekluziv, atë njëvjeçar nga momenti i lindjes së shkakut të rishikimit (neni 496 i KPC-së). Interpretimi i dispozitave procedurale që rregullojnë institutin e rishikimit të një vendimi të formës së prerë lidhet në mënyrë të drejtpërdrejtë me standardet kushtetuese të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në drejtim të aksesit në gjykatë, ndaj ato mund të bëhen objekt i kontrollit të kësaj Gjykate”*. Gjykata ka vlerësuar se *“përmbajtja e nenit 445 të KPC-së mund të lexohet vetëm duke e harmonizuar me përmbajtjen e nenit 496 të KPC-së, pasi një interpretim dhe zbatim i ndryshëm i kësaj dispozite (stricto sensu) cenon thelbin e së drejtës për t’iu drejtuar gjykatës”*. Sipas Gjykatës: *“Në çështjen konkrete, neni 445 i KPC-së duhet interpretuar nga Gjykata e Lartë jo në mënyrë të shkëputur, por duke e parë atë në lidhje me nenin 496 të KPC-së, që parashikon afatet e posaçme për paraqitjen e kërkesës për rishikim”*. Gjykata ka arritur në përfundimin se *“Gjykata e Lartë, duke vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim, u ka cenuar kërkuetuesve të drejtën e aksesit në gjykatë ...”* (shih paragrafët 24-25-26-27-34 të vendimit nr. 17, datë 24.3.2014, të Gjykatës Kushtetuese).

14. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në rishqyrtimin e çështjes pas shfuqizimit të vendimit të mësipërm, me vendimin nr. 00-2015-4277, datë 21.12.2015, ka vendosur përsëri mospranimin e kërkesës së paraqitur nga kërkuetit Rajmond Toptani, Marion Toptani dhe Edward Toptani.

II

15. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar shfuqizimin e vendimit objekt kërkeje, pasi i ka cenuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor në këto drejtime:

15.1 Është cenuar standardi kushtetues i arsytimit të vendimeve gjyqësore. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e ka mbështetur arsyetimin e tij në interpretime subjektive dhe jo në faktet e parashtruara nga kërkuesi dhe të pasqyruara në provat e depozituara.

15.2 Është cenuar e drejta për t'u dëgjuar dhe parimi i kontradiktoritetit, sepse Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit në dhomë këshillimi pa e kaluar çështjen në seancë gjyqësore.

15.3 Është cenuar e drejta e aksesit në Gjykatën e Lartë. Kërkesa për rishikim ishte përpiluar në përputhje të plotë me kërkesat e ligjit, si nga ana formale, ashtu edhe në përmbajtje.

15.4 Është cenuar parimi i barazisë së shtetasve para ligjit. Gjykata e Lartë në çështje analoge ka mbajtur qëndrime të ndryshme lidhur me kërkesat për rishikimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, për sa i përket trajtimit të provave të reja të gjetura e të tërhequra në një kohë të mëvonshme nga Arkivi Qendror i Shtetit (AQSH), të cilat qëndrojnë në bazë të kërkesës për rishikim.

15.5 Është cenuar parimi i paanshmërisë, pasi në trupin gjykues ka marrë pjesë gjyqtari A.B., bashkëshortja dhe vajza e të cilit janë mikesha të ngushta me dy nga palët e paditura në proces (N. L. dhe A. B.).

16. **Subjektet e interesuara**, Edward Toptani dhe Marion Toptani, kanë parashtruar si më poshtë vijon:

16.1 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit ka marrë atributet e seancës gjyqësore, pasi ka shqyrtuar nëse shkaqet e paraqitura përbëjnë arsye për rishikimin e vendimit të formës së prerë.

16.2 Është cenuar standardi kushtetues i arsytimit të vendimeve gjyqësore. Përfundimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nuk vjen si rrjedhojë logjike e verifikimit dhe shqyrtimit të fakteve dhe akteve që ndodhen në dosjen gjyqësore, por është një interpretim subjektiv dhe arbitrar i tij.

16.3 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e kërkesës në dhomën e këshillimit pa e kaluar çështjen në seancë gjyqësore, duke cenuar kështu të drejtën për t'u dëgjuar, si dhe parimin e kontradiktoritetit.

16.4 Është cenuar parimi i barazisë së shtetasve para ligjit, pasi Gjykata e Lartë në çështje analoge ka mbajtur qëndrime të ndryshme lidhur me kërkesat për rishikimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, për sa i përket trajtimit të provave të reja të gjetura në një kohë të mëvonshme nga Arkivi Qendror i Shtetit (AQSH).

16.5 Është cenuar parimi i paanshmërisë. Relatori i çështjes A. B., bazuar në nenin 72/6 të KPC-së, nuk duhet të merrte pjesë në gjykim, sepse bashkëshortja dhe vajza e tij, nga rrjetet sociale, rezultojnë se kanë lidhje miqësore me dy nga palët e paditura në proces (N. L. dhe A. B.).

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

17. Kërkuesi legjitimohet *ratione personae* në lidhje me pretendimet e paraqitura në kërkesë, në kuptim të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë".

18. Gjithashtu, Gjykata çmon se kërkuesi, *prima facie*, legjitimohet edhe *ratione materiae*, pasi pretendimet e tij hyjnë në juridiksionin kushtetues. Këto pretendime janë shqyrtuar në vijim në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit në gjykatë dhe të parimit të gjykatës së caktuar me ligj

19. Kërkuesi pretendon se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë për mospranimin e kërkesës për rishikim bie ndesh me garancitë kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, veçanërisht në drejtëm të së drejtës së aksesit në gjykatë, pasi edhe pse kërkesa për rishikim ishte përpiluar në përputhje të plotë me kërkesat e ligjit, si nga ana formale, ashtu edhe në përmbajtje, Gjykata e Lartë nuk e mori atë në shqyrtim në seancë gjyqësore. Në këtë mënyrë sipas kërkuetit, por edhe nga parashtrimet e subjekteve të interesuara, Edward Toptani dhe Marion Toptani, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit ka marrë atributet e seancës gjyqësore, pasi ka shqyrtuar nëse shkaqet e paraqitura përbëjnë arsye për rishikimin e vendimit të formës së prerë.

20. Në jurisprudencën e saj, Gjykata është shprehur se e drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një nga elementet më të rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ). Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Në këtë këndvështrim, Gjykata ka theksuar se e drejta për t'iu drejtuar gjykatës përbën një garanci për administrimin e mirë të drejtësisë, prandaj çdo interpretim i ngushtë i nenit 42 të Kushtetutës dhe i nenit 6 të KEDNJ-së nuk përputhet me qëllimet dhe objektin e këtyre dispozitave (*shih vendimin nr. 18, datë 15.3.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një nga aspektet e së drejtës për gjykim, e sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 25, datë 10.5.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Nga ana tjetër, Gjykata ka vlerësuar se një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, është edhe shqyrtimi i çështjes nga një “gjykatë e caktuar me ligj”. Ky element karakterizohet, në sensin material, nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin mbi çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik. E drejta e çdo pale për t'u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente dhe të caktuar me ligj nënkupton që gjykata të ketë juridiksion për të gjykuar çështjen dhe që kompetenca për të vendosur për të t'i jetë njohur nëpërmjet ligjit (*shih vendimin nr. 2, datë 29.1.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Në rastin konkret, Gjykata vëren se çështja është rishqyrtuar në Gjykatë të Lartë pas vendimit nr. 17, datë 24.3.2014, të Gjykatës Kushtetuese. Detyra e lënë nga kjo Gjykatë lidhur me legjitimitimin *ratione temporis* të kërkuetit është përmbushur nga Gjykata e Lartë, e cila ka arsyetuar se kërkesa për rishikim është depozituar brenda afateve kohore të parashikuara nga KPC-ja (*shih paragrafin nr. 19-19/1 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Për sa i përket objektit të gjykimit, ai konsiston në rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë që kishte njohur bashkëpronarë mbi pasuritë objekt konflikti gjyqësor edhe fëmijët nga martesë e parë e trashëgimlënësit. Si bazë për paraqitjen e kërkesës, kërkuesi, bazuar në nenin 494/a të KPC-së, ka paraqitur disa dokumente shkresore të nxjerra nga AQSH-ja, për të cilat ka pretenduar se nuk kishte njohuri në momentin e zhvillimit të gjykimit të themelit.

24. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin e tij në dhomën e këshillimit është ndalur në analizën e përmbushjes së kriterëve të përcaktuara në nenin 494/a të KPC-së dhe, pa i hyrë vlerësimi të rëndësishëm të dokumenteve të pretenduara si “prova të reja”, ka çmuar se në rastin në shqyrtim ato nuk plotësojnë kushtin “*të mos kenë qenë e as mund të ishin në dijeni të kërkuetit*”, pasi nga

aktet rezulton se kërkuksi është vënë në dijeni të tyre nga AQSH-ja me shkresën e datës 25.2.2009, në përgjigje të kërkesës të tij, pra këto prova kanë ekzistuar pranë AQSH-së dhe pala kishte mundësi t'i merrte në çdo kohë. Po sipas Gjykatës së Lartë, në dosjen gjyqësore në gjykime të mëparshme mbi themelin e çështjes janë administruar dokumente të tjera lidhur me këtë çështje, të tërhequra nga kërkuksi pranë AQSH-së. Kolegji Civil, gjithashtu, ka çmuar se nuk mund të flitet për “*pamundësi apo mosdijeni*”, pasi dokumentet ndodheshin në Arkivin e Shtetit dhe mund të kërkoreshin e tërhiqeshin nga pala e interesuar dhe se kërkuksi nuk ka trajtuar në kërkesë “*pamundësinë*” e marrjes së dokumenteve nga AQSH-ja më parë dhe pse “*mosdijenid*” nuk ka ardhur “*për faj (neglizhencë) të tij*” (*shih paragrafin nr. 23/3 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Për këtë arsye, Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e kërkesë për rishikim.

25. Në jurisprudencën e Gjykatës kërkesa për rishikim përfaqëson një formë të veçantë ankimi, një mjet të jashtëzakonshëm, me anë të të cilit kërkohej rishikimi i një vendimi të formës së prerë të Gjykatës. Kërkesa për rishikimin e një vendimi gjyqësor të formës së prerë shqyrtohet nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit pa pjesëmarrjen e palëve. Ky kolegji verifikon fillimisht rastet e rishikimit, legjitimitetin e kërkuksit, bazueshmërinë në ligj dhe në prova të kërkesës për rishikimin e vendimit, si dhe praninë e kriterëve ligjore për shqyrtimin e saj. Kur kërkesat e ligjit për kalimin në seancë nuk janë plotësuar, dhoma e këshillimit vendos mospranimin e kërkesës për rishikim (*shih vendimin nr. 19, datë 1.4.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Duke pasur parasysh qëllimin dhe natyrën e këtij mjeti të veçantë ankimi, Gjykata ka theksuar se mospranimi i kërkesës për rishikim i heq përfundimisht palës mundësinë për rihapjen e procesit gjyqësor. Për këtë arsye është e nevojshme që dhoma e këshillimit të japë një vendim të arsyetuar për shkaqet që e kanë çuar atë në marrjen e një vendimi të tillë (*shih vendimin nr. 61, datë 27.9.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Po në këtë drejtim, GJEDNJ-ja (*çështja Bujnita kundër Moldavisë, 16 janar 2007 dhe çështja Xheraj kundër Shqipërisë, 29 korrik 2008*) ka theksuar se autoriteti që ushtron kompetencën e rishikimit të një akti ose procesi duhet të bëjë të gjitha përpjekjet e mundshme për të gjetur një balancë të drejtë midis interesave të individit dhe nevojës për të siguruar efektivitetin e sistemit të drejtësisë (*shih edhe vendimin nr. 5, datë 6.3.2009, të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Për shkak të rëndësisë që paraqet instituti i rishikimit të vendimeve gjyqësore të formës së prerë, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me vendimin unifikues nr. 1, datë 31.1.2006, kanë theksuar se nëse në dhomën e këshillimit Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë konstaton se faktet e paraqitura nga pala e interesuar mund të jenë shkaqe për rishikim të një vendimi të formës së prerë, çështja nuk vendoset në dhomën e këshillimit, por në seancë gjyqësore duke njoftuar palët për të marrë pjesë në gjykim. Gjykimi në seancë gjyqësore në këtë rast nuk është një gjykim themeli, por një seancë dëgjimore, ku secila nga palët pjesëmarrëse në gjykim, pasi gjykata të zbatojë parimin e kontradiktoritetit, paraqet argumente rreth shkaqeve që ligji kërkon për rishikimin. Sipas vendimit unifikues, rrethana ose prova e zbuluar duhet të plotësojë këto kushte: a) të ketë rëndësi esenciale për zgjidhjen e çështjes të tillë që sikur gjykata të kishte qenë në dijeni të saj vendimi që do të jepte, do të ishte i ndryshëm nga ai që ka dhënë; b) të jetë zbuluar rishtaz, të mos ketë qenë, as që mund të ishte në dijeni të kërkuksit në kohën e dhënies së vendimit nga ana e gjykatës; c) të jetë një rrethanë në lidhje me një fakt që nuk është pranuar nga ana e gjykatës.

28. Gjykata konstaton se në rastin në shqyrtim Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit është ndalur vetëm në analizën e përmbushjes së kushtit që provat e reja “*të mos kenë qenë e as mund të ishin në dijeni të kërkuksit*”, duke arritur në përfundimin se ky kusht nuk plotësohet. Nisur nga roli i Gjykatës së Lartë që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, Gjykata çmon se në çështje të kësaj natyre, në drejtim të respektimit të së drejtës së aksesit në gjykatë, por edhe të parimit të gjykatës së caktuar me ligj, përmbushja e kriterëve që duhet të plotësojë prova e re në kërkesën për rishikim, të përcaktuara nga vendimi unifikues, duhet të shqyrtohet në seancë dëgjimore, pra në seancë gjyqësore.

29. Gjykata thekson se shqyrtimi i kërkesës për rishikim në seancë gjyqësore, pasi është verifikuar paraqitja e saj sipas kritereve ligjore në dhomën e këshillimit, ka të bëjë me analizimin në thelb të shkaqeve të rishikimit. Ky vlerësim i përket seancës gjyqësore edhe për faktin se vetëm gjatë shqyrtimit të çështjes në seancë gjyqësore, palët kanë mundësi të realizojnë të drejtën e tyre për t'u dëgjuar, si dhe parimin e kontradiktoritetit, si elemente përbërëse të së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Gjykata e Lartë nuk duhet të mjaftohet me një trajtim formal të çështjes, por duhet që pavarësisht situatës juridike të marrë të gjitha masat që e drejta e aksesit të garantohet efektivisht. Në këtë kuptim, Gjykata e Lartë në rastin në shqyrtim ishte e detyruar ta kalonte çështjen për shqyrtim në seancë gjyqësore.

30. Gjykata vëren gjithashtu se kërkuesi ka pretenduar se duke vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim në dhomën e këshillimit, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka cenuar edhe të drejtën për t'u dëgjuar, parimin e kontradiktoritetit, si dhe standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor.

31. Gjykata vlerëson të mos i analizojë këto pretendime në kushtet kur, për shkak të cenimit të së drejtës së aksesit në gjykatë dhe të parimit të gjykatës së caktuar me ligj, çështja do të shqyrtohet përsëri në Gjykatën e Lartë. Referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, Gjykata ka theksuar se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Ky raport ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e Gjykatës Kushtetuese të kërkesave individuale në bazë të nenit 131/1/f të Kushtetutës, udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit). Gjykata nënvizon se roli i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, është i një natyre të pazëvendësueshme. Ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për ta bërë vetë këtë rol aktiv, që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta (*shih vendimin nr. 62, datë 23.9.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

C. Për pretendimin për cenimin e parimit të barazisë së shtetasve para ligjit

32. Sipas kërkuesit është cenuar parimi i barazisë së shtetasve para ligjit, pasi Gjykata e Lartë në çështje analoge ka mbajtur qëndrime të ndryshme lidhur me kërkesat për rishikimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, për sa i përket trajtimit të provave të reja të gjetura e të tërhequra në një kohë të mëvonshme nga AQSH-ja, të cilat qëndrojnë në bazë të kërkesës për rishikim.

33. Gjykata ka theksuar se parimi i barazisë synon që të gjithë të jenë të barabartë në ligj dhe përpara ligjit jo vetëm në të drejtat themelore të parashikuara në Kushtetutë, por edhe në të drejtat e tjera ligjore. Barazia në ligj dhe para ligjit nuk do të thotë që të ketë zgjidhje të njëjlojta për individë ose kategori personash që janë në kushte objektivisht të ndryshme. Barazia para ligjit dhe në ligj presupozon barazinë e individëve që janë në kushte të barabarta. Megjithatë, parimi i barazisë nuk e ndalon trajtimin e diferencuar, por trajtimi i ndryshëm i kategorive të caktuara që përfitojnë nga kjo e drejtë mund të përliqet vetëm në raste përjashtimore dhe për shkaqe të arsyeshme e objektive (*shih vendimin nr. 60, datë 16.9.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Nga sa më lart, në rastin në shqyrtim, Gjykata vlerëson se kërkuesi nuk ka arritur të provojë se në çështjen objekt shqyrtimi është cenuar parimi i barazisë së shtetasve përpara ligjit.

C. Për pretendimin për cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e paanshme

35. Kërkuesi pretendon, gjithashtu, cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e paanshme, pasi në trupin gjykues ka marrë pjesë gjyqtari A. B., bashkëshortja dhe vajza e të cilit janë mikesha të ngushta me dy nga palët e paditura në proces (N. L. dhe A. B.). Ky fakt, sipas kërkuesit, rezulton nga komunikimet e këtyre të fundit në rrjetet sociale.

36. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se gjykimi nga një gjykatë e paanshme është një nga elementet e rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, i garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së. Parimi i paanshmërisë nënkupton mungesën e paragjytimeve nga gjyqtarët për çështjen e shtruar përpara tyre. Respektimi i këtij parimi duhet të verifikohet duke zbatuar dy teste,

testin subjektiv, i cili në thelb kërkon të provuarit e faktit se bindja personale e një gjyqtari ka ndikuar në vendimin e gjykatës dhe, gjithashtu, testin objektiv, i cili kërkon të provuarit nëse gjyqtari ka ofruar garanci të mjaftueshme për të përjashtuar çdo dyshim të arsyeshëm në këtë drejtim. Në kuptim të testit subjektiv, paanshmëria e gjyqtarëve duhet të prezumohet derisa të provohet e kundërta. Për sa i përket testit objektiv, ai nënkupton se veç sjelljes personale të çdo anëtari të trupit gjykues, duhet të provohet nëse ka fakte bindëse, të cilat vënë në dyshim paanshmërinë. Në këtë kuadër edhe dukja e jashtme ka rëndësi. Për rrjedhojë, kur vlerësohet nëse në një çështje konkrete ka një arsye të përligjur që rrezikon paanshmërinë e një trupi gjykues, këndvështrimi i atyre që paraqesin këtë pretendim ka rëndësi, por vendimtar mbetet përcaktimi nëse ky dyshim është objektivisht i justifikueshëm (*shih vendimin nr. 11, datë 3.3.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

37. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vlerëson se kërkuesi nuk ka parashtruar ndonjë argument bindës në mbështetje të këtij pretendimi, prandaj ai është haptazi i pabazuar.

38. Si përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesit për cenimin e së drejtës së aksesit në gjykatë është i bazuar dhe se kërkesa në këtë drejtim duhet të pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131/1/f dhe nenit 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2015-4277, datë 21.12.2015, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Vladimir Kristo, Fatos Lulo